Teaduslik-Metoodiline Nõukogu Obj. 497

RAKVERE (VIRUMAA) TÖÖLISTE JA SOLDATITE SAADIKUTE NÕUKOGU (1917–1918) HOONE

2–10/1K

Asukoht. Rakvere linn, Pioneeri (tollal Rohuaia) t. 8. Nõukogu pidas istungeid kohtusaalis (maja oli enne seda Rahukohtu hooneks), täitevkomitee tööruumid asusid III korrusel

Sündmusi, mis on seotud Rakvere (Virumaa) Nõukogu tööga. Rakvere (Virumaa) Tööliste ja Soldatite Saadikute Nõukogu (1917. a. detsembrist alates – Töörahva Saadikute Nõukogu) moodustati 1917. a. kevadel. Kuni aasta viimase kuuni oli enamus kodanlike ja väikekodanlike parteide käes, töörahvast esindasid Kunda ja Aseri bolševikud. Nõukogu esimeheks oli tsaariarmees teeniv endine Rakvere vene kiriku salmilaulja A. Aren. /1/

1917. a. novembri lõpul organiseeris bolševikest koosnev Rakvere Revolutsioonikomitee nõukogu ümbervalimised.

Nõukogu uue koosseisu esimene koosolek 1. ja 2. detsembril 1917. Koos oli 53 saadikut, neist 18 bolševikku, 2 pahempoolset esseeri, 1 menševik, 32 parteitut. 15-liikmelisse täitevkomitesse valiti bolševikud. Esimeheks sai A. Roots, tema abiks R. Räis, sekretärideks A. Leetsmann ja Andrejev, kassahoidjaks L. Linder. Moodustati 5-liikmeline maaosakond, ajutine revolutsiooniline kohus, mitmed komisjonid. Revolutsioonilisek komissariks sai Anna Leetsmann (endine Aseri kooliõpetaja). /2/

Pärast seda kui 13. detsembril 1917 kukutati kodanlik maakonnavalitsus, läks kogu võim Virumaal nõukogu kätte.

Nõukogu järgmine koosolek oli 16 ja 17. detsembril 1917 Rahukogu saalis. Osa võttis Jaan Anvelt, kes rääkis rahvakohtute valimistest ja täitevkomitee liikmete palga määramisest. Aruandega täitevkomitee senisest tööst esinesid R. Räis ja osakondade juhatajad Meibaum, Kippar ja Sabolotnõi. Valdade saadikud rääkisid olukorrast kohtadel. Valiti uued täitevkomitee osakondade juhatajad. /3/

Uue täitevkomitee koosseisu kuulusid esimees Aleksander Kippar, esimehe asetäitja R. Räis, sekretär ja haridusosakonna juhataja Anna Leetsmann, administratiivosakonna juhataja Leopold Linder jt. /4/

13. ja 14. jaanuaril 1918 nõukogu järjekordne koosolek. Võeti vastu otsused 1) poliitilise olukorra, 2) mõisate majapidamise, 3) metsamajanduse, 4) piima ja selle saaduste väljaveo ja tarvitamise, 5) rendikohapidajate seisukorra ja 6) Punakaardi kohta ning 7) viinavalmistamise vastu ja 8) sõjariistade kandmise lubade kohta jne. /5/

Nõukogu täitevkomitee juhindus oma edaspidises töös neist otsustest. Täitevkomitee organiseeris kohtadel vallanõukogude ümbervalimisi (Nõukogudesse pääsesid nüüd ainult kehvtalupoegade esindajad), rahvakohtute valimisi (need toimusid 1918. a. jaanuaris), Punakaardi moodustamist, kooliolude korraldamist jne.

26. veebruaril 1918 Rakvere Nõukogu Täitevkomitee evakueerus Jõhvi. 27. veebruaril jõudsid Rakveresse Saksa okupatsiooniväed. /6/

Koostaja: Odette Landberg. Märts 1967.

/1/ Proletaarne revolutsioon Eestis, 1928, nr. 4, lk. 42. A. Palgi, Enamlaste võimulolemine Rakveres ja Rakvere vabastamine. Rakvere, 1936, lk. 9–12. /2/ "Maatamees" 7. dets. 1917. /3/ "Tööline" 23. dets. 1917. /4/ "Eesti Teataja" 15. jaan. 1918, nr. 10; "Tööline" 30. dets. 1917. /5/ Tallinna Linna Arhiiv (TLA), f. 903, nim. 1, s.-ü. 14, l. 15. Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon Eestis. Tallinn, 1967, lk. 602–604. /6/ Relvaga Oktoobrirevolutsiooni kaitsel. Tallinn, 1963, lk. 288.